

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravlništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanova ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste pošiljke. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 2312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vsak vrst je plačati po ceniku od petit vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Stanovanjski problem in učiteljstvo.

S stanovanjsko novelo so se pojavile zopet nove skrbi in novo gorje tudi za učiteljstvo posebno po mestih, v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuj, itd.

Zopet je težko udarjeno učiteljstvo z novimi skrbmi, ker je skoro domala prejevala stanovanjska zaščita in bo nebroj učiteljskih družin po mestih na cesti; še težji je pa materialni udarec za vse, ker se bo najemnina zvišala desetkratno od predvojnne višine.

Ze danes so neznosna bremena, ki teže učiteljstvu po mestih zaradi dragih stanovanj. Od ene tretjine, celo do polovice plače mora dati vsak mesec učitelj v mestu samo za stanovanje, oziroma vsak tretji mesec celo svojo mesečno plačo in še ta ne zadostuje. Na trgu pa mora vsako travico drago plačati.

Kake živi danes učiteljstvo po mestih — kako ono na deželi zopet iz drugih ozirov — to je skrito še danes med družinskimi stenami in nihče rad tega ne razgalja.

Letna stanarina, ki jo prejema učiteljstvo od države v mestih daleč ne zadošča in se plača z njo v dobrih slučajih komaj dvomesečno najemnino. Vključ zvišavanju najemnine z vsako stanovanjsko novelo pa država ni ničesar storila glede stanarine v prilog državnemu uradništvu; izpeljala ni niti čl. 37. čin. zakona, da bi z 10%, 20% oziroma 30% poviškom stanarine vsaj nekaj storila v prilog tega vprašanja. Pri učiteljstvu pa obstoja še ta anomalija, da država odteguje stanarino za vrednost naravnih stanovanj, ki jih prejema učiteljstvo od občin ter teh zneskov ne vrača občinam; logično bi morala država tudi doplačati ostalemu učiteljstvu najemnino, ki presega stanarino od države.

Drug je problem učiteljstva na deželi, ki se pojavlja predvsem v tem, da za učiteljstvo na deželi sploh ni dobiti primernih in odgovarjajočih stanovanj, ki bi jih lahko smatralo za svoj dom in tudi ne hrane. To najbolj ovira, da se vprašanje stalne naselitve in dela učiteljstva v enem kraju ne stabilizira.

Iz tega vzroka je v šolskem zakonu predvideno, da ima občina preskrbeti za stanovanje in kurivo. Stanovanje je podrobno predpisano z dvema oziroma tremi sobami 4 × 5 × 3, kuhinjo 4 × 3 × 3 in pritliklinami.

V Srbiji je to izpeljano, ker je država uvidela, da drugače ne odpmore temu vprašanju in da učiteljstvo zaradi teh razmer ne more uspešno delati in se popolnoma posvetiti svoji službi. Ne more mirno delati, če ga neprestano moti in vznemirja to vprašanje. Pri nas se brez izjeme vse politične stranke protivijo rešiti to vprašanje po srbskem vzorcu. Gg. poslance je skrb za breme, ki pade na občine. Prevelika se jim zdi ta zahteva.

Pa poglejmo malo druge stanove! Da lahko vrše svojo službo, se zgrade železničarjem tudi stanovanja, enako poštarjem, orožnikom itd., itd. in duhovnikom. Njim ni treba skrbeti, ko gredo na novo službo, kje in kako bodo stanovali in kje dobivali hrano. Da se duhovnik lahko posveti svojemu poklicu ima preskrbljen svoj dom v vsakem kraju, hišo in ekonomijo. Zase, brez družine! Nima skrbi s stanovanjem in hranit ter lahko mirno brez teh in še drugih skrbi opravlja svojo službo. Brezplačno ima stanovanje.

No, pa če bi že bil stanovanjski problem učiteljstva o brezplačnem ali plačnem do brem stanovanju, ki bi ga naj dobil vsak učitelj že pripravljene, ko pride na svojo službo! Pri današnjih plačah bi se niti brezplačnega stanovanja ne smelo vzeti za preveč, spričo mizernej plač, ki jih prejema učiteljstvo. Primera z duhovščino glede potrebe stanovanj za učiteljstvo drži tembolj, če upoštevamo, da odrajuje učitelj v mestu vsak tretji mesec najmanj svojo celo plačo za stanovanje, učitelj na deželi pa enako za svojo deco, ki se šola v mestu.

De facto pa učiteljstvo stanovanja plačuje in jih nima nikjer brezplačno. Izdatki, ki bi jih plačala občina za zgradbo učiteljskih stanovanj, bi se torej amortizirali. Pravilo bi moralo biti: kolikor učiteljstva, toliko stanovanj za učiteljstvo! Popolnoma pogrešeno je bilo, da se to ni prakticiralo že dosedaj, kjer je bilo to mogoče in so se zgradbe starih šol oddajale drugam, mesto uporabile v to svrhu. Seveda tudi najemnina

pri zaračunavanju ne bi smela presegati v nobenem slučaju stanarine, ki jo prejema učitelj od države in bi pač gg. poslanci morali skrbeti, da se stanarina zviša in plačuje za občinska stanovanja občin, ne pa državi, kakor sedaj.

Na drugem mestu, v »Učit. pravniku«, prinašamo bazo, kako naj bi se zaračunavala naravna stanovanja, ki bi lahko služila za tozadevno uredbo. Tak predlog je izdelalo poverjeništvo UJU v Sarajevu.

Upamo, da se taki rešitvi stanovanjskega problema za učiteljstvo ne bodo mogli upirati niti gg. poslanci, ker jim ne bo težko zagovarjati tega niti pred svojimi volilci in ne občinam dokazati, da je v interesu dobrega šolstva, če prirede stanovanja za učiteljstvo; nujno pa je, ker so glasovali za povišani maksimum najemnine brez izvetka državnega uradništva, da glasujejo tudi za zvišanje stanarine, s katero bo učiteljstvo lahko plačalo stanovanja.

Zbor vseh predsednikov učiteljskih društev iz Slovenije v Mariboru,

v nedeljo, dne 15. aprila 1928.

O podanem poročilu o tisku se razvije živahna debata, ki so se je udeležili tov. Rudež, Hočevar, Hren, Vrečko, Hudales, Kopriva, Skuli, Macarol, Jakopec in Dimnik.

Glede Učiteljskega Tovariša je bilo sklenjeno, da z ozirom na pomankanje prostora opušča objavo napredovanj, poročila o društvenih zborovanjih naj bodo kolikor mogoče kratka, ravnotako naj bodo tudi druga poročila o raznih anketah in sejah kolikor mogoče kratka.

Iznesen je bil predlog o prepustitvi »Popotnika« Slov. Šolski Matici, toda po stvarnih in utemeljenih podatkih so člani uvideli, da bi bil ta korak pogrešen in sedaj stvari v škodo. Dokler ni garancij za uspevanje, ni delati takih eksperimentov.

O »Zvončku« se je tudi razpravljalo in je bila iznesena predvsem potreba pritegnitve novih sodelavcev, ki naj bodo dobri mladinski pisatelji. List naj se tudi reorganizira v tej smeri, da bo prinašal več prirodoznanstvenih stvari ter tudi spise o novih modernih izumih na polju tehnike itd. Tudi ilustracije naj se izboljšajo in izpopolnijo v tej smeri.

Nekateri so bili tudi mnenja, da je v Učit. Tovarišu priobčenih preveč inseratov, posebno onih med tekstom; ker pa služijo isti v kritje tiska, jih je iz gospodarskih razlogov nemogoče opustiti.

Poročila odsekov.

Tov. Kobal prečita poročilo Mladinske matice, o dosedanjem delu in uspehih. Poročilo je bilo sprejeto na predlog tov. Stravs, odobruje na znanje, a odseku izreka širši soseski pohvalo.

K debati o poročilu so se javili tov. Volavšek, Kobal, Hudales, Macarol, Skuli, Dimnik, Hočevar, Mencin, Hren, dr. Žgeč in Stravs.

Povdarjalo se je, da bi bilo na mestu izdati vsaj neko gotovo število kartoniranih izvodov, stroške za vezavo naj bi plačali posamezniki, ki bi reflektirali na vezane izvode. Sklene se pozvati odbor Mladinske Matice, naj se informira, koliko bi stala vezava in to objavi v Učit. Tov., da bodo vedeli reflektantji kako vsoto morejo še doplačati za vezane izvode. Takoj ko bodo knjige tiskane, pa naj da odbor nekaj knjig kartonirati.

Bilo je izraženo tudi mnenje, naj bi se pritegnilo tudi mladino k sodelovanju pri Mladinski matici.

Radi pomankanja časa odpadejo poročila drugih odsekov.

Določitev kraja pokrajinske skupščine.

Ker je mesto Celje ravno v sredini Slovenije, se določi kot kraj bodoče pokrajinske skupščine

Celje. Obenem se pooblašča eksekutivo, da določi čas po 15. juliju in sestavi dnevni red. Poedina društva naj pošljejo svoje predloge poverjeništvu.

Predlogi.

Tov. Hočevar stavi sledeči predlog: Učiteljska društva naj predložijo do konca tega meseca točne podatke, ako so prizadeti naši člani po samovoljnem postopanju uradnikov, bodisi v ministrstvu ali drugje. Potom spomenice in Izvršnega odbora UJU naj se obvesti ministrstvo ter poslaniške klube, da preprečijo tako postopanje, ker ni v interesu stanu in ne šole, niti ugleda državne uprave, da se taki slučajji dogajajo, ki škodijo službeni in stanovski morali učiteljstva. (Soglasno sprejeto.)

Nadalje je bil sprejet predlog tov. Gobčeve, ki se glasi:

Širši soseski pov. UJU Ljubljana zbran na svoji seji 15. IV. 1928. odločno protestira proti uvedbi celibata za učitelje, ki ga predvideva načrt novega zakona.

Sklene se pozvati Učiteljsko samopomoč in Slovensko Šolsko Matico, naj preloži svoje občne zbornice na čas, ko se vrši pokrajinska skupščina poverjeništva, ker člani nimajo denarnih sredstev za udeležbo, drugače pa ne pridejo do besede.

Nato so bili sprejeti še sledeči predlogi gospodarskega sveta:

1. Gospodarski svet predlaga, da se postavi v proračun poverjeništva UJU (Ljubljana) za prihodnje poslovno leto primerna postavka za nabavo pisarniške opreme.

2. Gospodarski svet je sklenil predlagati širjemu sosvetu ustanovitev posebne Učiteljske založbe s sledečimi glavnimi smernicami:

a) Učiteljska organizacija naj se gospodarsko popolnoma osamosvoji. V tem stremeljenju je smatrali »Učiteljsko tiskarno« kot podjetje, s katerim je stopiti v enako poslovno razmerje kakor z drugimi v poštev prihajajočimi tvrdkami s šolskimi predmeti.

b) Čisti donos te bodoče ustanove se uporabi vsako leto po sklepu delegacije predvsem za potrebe učiteljske organizacije, ostalo se pa razdeljuje v pravičnem razmerju med oba učiteljska doma.

3. Gospodarski svet predlaga širjemu sosvetu ustanovitev obrambnega sklada z mesečnim prispevkom 1 Din v centralno blagajno poverjeništva od vsakega člana.

Ker se nihče več ne javi k besedi zaključiti, poverjeniki sejo širjega sosveta, ki je trajala nepretrgano od pol II. do pol 16. ure.

Kaj se godi?

Izpemembe v prosvetno upravni službi. V ministrstvu prosvete je bil razrešen svojega položaja referent v slov. odd. Pavel Flerč in imenovan Rudolf Wagner. V Koečevju je bil odstavljen sreski referent Božidar Betriani in imenovan Alojzij Peterlin. V Radovljici je bil odstavljen sreski referent Janko Baraga in imenovan Josip Wider. Organizacija stoji na načelnem stališču, da sicer ne more predpisovati oseb za upravno službo prosvetni upravi, boriti se hočemo le za princip, da naj upravna služba nad osnovnim šolstvom upravlja osnovnošolsko učiteljstvo samo, oblast pa naj izbira strokovno neoporečne in objektivne osebe; načeloma pa povdarja za vse slučaje odstavljenja, da se izvrši vedno prej ugotovljene službenih pregreškov, da premembe nimajo drugih vidikov.

Zadnja nameščenja v mariborski oblasti. Na Staro cesto v Prekmurju je imenovan tov. Josip Mislej z 9 služb, leti in 2 od teh v Prekmurju proti C. H. s 13 služb, leti in 7 od teh v Prekmurju. Glede kvalifikacije ne more biti pomislekov, ker ima C. H. že 4 leta vse prav dobro; in vendar je Beograd posegel po drugem... Dvojen je postopek tudi glede državljanstva! V tem slučaju ob času predloga prosilec ni imel državljanstva in je dobil službo; v ljubljanski oblasti se pa prošnji brez državljanstva sploh ne upošteva, medtem ko je celo tovariš S. že imel državljanstvo, a ne sprejema v državno službo, a se tudi ni upošteval. Želeli bi bilo, da tudi oblast poljski take slučaje, da ne bo nerazjasnjenih ugižanj — zakaj tako?

Zadnja nameščenja v ljubljanski oblasti? V Radče je imenovana Danijela Pavčič s 4 službenimi leti. Razpis se je glasil na 2 moški a 1 žensko mesto. Nameščeni sta pa bili nasprotno dve ženski učni osebi in samo en moški, dasi nam je znanih več starejših moških in ženskih prosilcev in gori imenovana na moškem mestu niti v dvopredlogu ni mogla biti. Zaradi tega slučaja je pa položaj tak, da prosilec tovariš Sanci Cezar s 15 službenimi leti ni nikjer dobil mesta in sta v Studencu pri Sevnici sedaj kar dva šolska upravitelja in dve učni osebi nadstevitvi, ker sta tam dobila službo tov. Pečariš Boris in njegova žena. — Tako je, če drugi zmešajo štrne!

Upravni škandal. Naš tovariš prof. Dr. Zovčič v Mariboru je bil lani upokojen s polnimi službenimi leti. Ustavili so se mu službeni prejemki meseca avgusta. Do zadnjega časa pa še ni prejel niti pare pokojnine, niti se mu ni izplačevala nikaka akontacija.

Iz študijskega potovanja v svrhu proučavanja šolskih novosti v inozemstvu.

Dunaj, 29. aprila 1928.

Ni lahko podatki se na študijsko potovanje, nje, ki bi naj nudilo v časovno zelo omejeni dobi čim več koristi. Jasno je, da si je treba natančno določiti smoter potovanja, ki se naj vrši po gotovem načrtu, da ne ostane neizrabljeno vse ono, kar se ti lahko nudi. Kljub temu pridev »prijeten« položaj, na knadno prevreči načrt in podvreči ga marsi kateri korekturi, ki jo narekujejo razne okoliščine, predvsem — potna blagajna.

Zalostno je dejstvo, da so taka potovanja pri nas zelo redka, saj pri naših oblastih

Termin za Mladinsko Matico je potekel. Pošljite naročilnice! O uspehu poročamo prihodnjič.

LISTEK.

JOS. DOLGAN:

Učni načrt kmetske delovne šole.

Drugi razred.

Red v jedi in spanju: Kdaj zjutraj otrok vstane; kako se obleče; kdaj se umije; ali v gorki ali mrzli vodi; ali rabi milo; kod se umije; ali si umije usta in očisti zobe; kakšen je zajutrek; ali rad je; kaj poje dopoldne; ali je opoldne lačen; kaj najraje je; ali je rajši jedel poleti ali sedaj; ali se najde do sice tega; mrzla voda po gorki jedi; sadje; maslica; večerja; ob kateri uri večerjajo; pozna večerja; ali rajši je opoldne ali zvečer; kdaj se odpravijo k počitku; kdo najdlje čuje; kje ležijo; ali sami ali z drugimi; koliko jih leži v eni sobi; dolžina, širina in višina sobe; ali imajo na postelji rjuhe; lubnica; žimnica; kakšna je odeja; ali je soba vlažna; ali so sobo čez dan prezračili; kako velika so okna; ali v sobi še kaj drugega opravljajo; čiste roke in noge v postelji; nohti na nogah; spa-

nje z odprtimi usti; ležanje vzrak ali polvznak; srce; sanje; mora; ali ponoči dobro spi; ali kmalu zaspi; zakaj ne zaspi; ali ga je strah; ali se večkrat ponoči zbudi; kdaj se zbudi zjutraj; ali se sam zbudi; ali vstane težko ali lahko; ali ga zjutraj kaj boli; po kateri jedi mu je slabo; ali ga bolijo zobje; red v jedi; red v hrani; zdravje.

Sneg: Kdaj je bil prvi sneg; kako na debelo je zamelo; moker ali suh sneg; veter; koliko dni je sneg na drevju; koliko stopinj ima sneg; koliko stopinj je v zraku; vrabci in sinice v snegu.

Led: Pri kolikih stopinjah je zmrazilo; kako debel je led; v mrazu dihati skozi usta.

Živali: Jež; bodice; klobček; lisica; zajec; kaj jedo; lisica je zver; jež je žužkojedec; zajec je glodavec.

17. december: Kralj Aleksander; kje biva; kakšna je njegova obleka; kralj in poveljnik vojske; kraljica Marija; prestolonaslednik Peter.

Koline: Koliko prešičev so zaklali; koliko so tehtali; koliko so jih prodali; po čem; koliko so dobili zanje; kako so klali; ščetine; kdo jih rabi; koža; speh; kako debel je bil; tenka in debela čreva; kako so dolga; želodec;

požiralnik; mrena; prepona; sapnik; pljuča; srce; kam je bil prešič predrt; žile iz srca; prekati v srcu; po katerih delih je največ mesa; na katere dele so razrezali prešiča; mozeg; veliki in mali možgani; hrbet; hrbtnjača; vretenica; rebra; koš; lobanja; celjusti; zobje; krvave klobase; mesene klobase; vlakna pri mesu; osoljeno meso; ikre; požrešnost; v špehu je mast in nekaj mesa; mast in maslo; tolašca; ali človek rajši je mastno pozimi ali poleti; zakaj ni bil prešič debelejši; ali je rad jedel; s čim so ga hranili; po kateri hrani je imel tako debel speh.

Pet čutov: Vid; sluh; vonj; okus; tip; kje so čuti; nesrečen slepec; kratkovidni in dolgovidni; čitanje in pisanje od blizu; kaj napravimo, če nam je kaj padlo v oči; vejice; trepalnice; obrvi; zakaj je oko mokro; očesno jabolko; beločnica; šarenica; zenica v temi; na svetlem; žilice; vneto oko; čitanje in pisanje v temi; gluh; uhel; hrustanec; usnec; bobenček; premočni glasovi; vrtnanje z ostro rečjo v uho; usnecna mast; toliči druge po ušesih; nos; nosni pretin; nosnici do grla; služnica; prehlajenje; čist žepni robec; bradavice po jeziku; kateri del jezika najbolj občuti; razni okusi; s čim tipljemo; trda in mehka telesa; kateri telesni deli so najobčut-

ljivejši; katere živali imajo dober vid, sluh, vonj, okus, tip; katere živali so brez kakih čutov.

Zupanstvo: Urad; tajnik; sluga; uradne knjige; župan; blagajna; blagajniška knjiga; užitninski davki; za katere vasi je županstvo; občina; kaj plača županstvo; koga plača; po kaj so šli oče na županstvo; kateri možje hodijo k sejam; odborniki.

Zima: Dan se je desedaj krčil; solnce je bilo opoldne vedno nižje; vzhajalo in zahajalo je vedno bolj na južni strani; 21. decembra se spremeni; kje je zjutraj izšlo solnce; kje je opoldne; kje bo zašlo; sence palice opoldne; kdaj je zjutraj vzhajalo solnce; kako dolg je dan; kako dolga je noč.

Jaslice: Kdaj se je Kristus rodil; kje; votlina za ovce in pastirje; ali je v deželi pozimi toplo ali mrzlo; obleka; posoda.

Sveti večer: Kdo je bil doma na sveti večer; mati; oče; otroci; bratje; sestre; stari oče in stara mati; kaj je vsak delal; ali so prišli tudi od drugod domov pogledat; veselje; mir; ljubezen do doma; sreča.

Novo leto: Včeraj je bilo staro leto; 31. december je zadnji dan v letu; 1. januar prvi dan v letu.

(Dalje prihodnjič.)